

Latvijas Republikas tiesībsargs
Atbalsts ģimenē – pamats bērna ar funkcionāliem
traucējumiem dzīvei sabiedrībā. Pašvaldību prakse
un vecāku viedoklis

Bērnu tiesību nodaļas vecākā juriste Zanda Rūsiņa

1

Pamatprincipi DI īstenošanai bērniem:

ANO Bērnu tiesību konvencijas 23. panta 1. punkts paredz, ka ikvienam bērnam ar invaliditāti jādzīvo cienīga dzīve apstākļos, kas ļauj saglabāt pašcieņu un atvieglo iespējas aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē.

ANO Bērnu tiesību komiteja ir paudusi savas bažas par to, cik daudz bērnu ar invaliditāti dzīvo institūcijās, un mudinājusi dalībvalstis īstenot deinstitucionalizācijas programmas, lai atbalstītu šo bērnu iespējas dzīvot savā ģimenē, paplašinātā ģimenē vai audžuģimenē.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

2

Pamatprincipi DI īstenošanai bērniem:

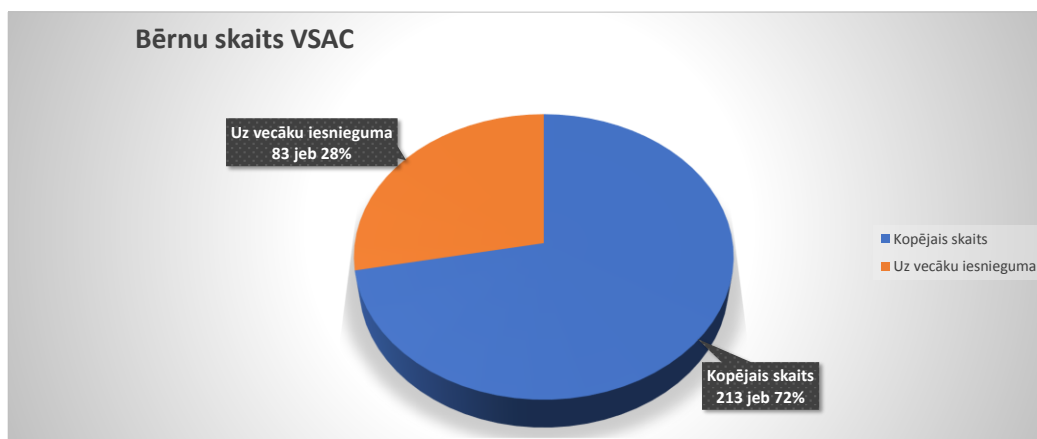
1. Visas darbības tiek veiktas bērna interesēs saskaņā ar ANO Konvenciju par bērnu tiesībām un ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, un tās ir prioritāras pār citu interesēm, ieskaitot vecākus, potenciālos adoptētājus, audžuvecākus, aizbildņus vai institūcijas darbiniekus.
2. Ģimene ir labākā vide bērna attīstībai – visiem iesaistītajiem speciālistiem ir jābūt vienotai izpratnei par to, cik negatīvu iespaidu uz bērnu atstāj aprūpe institūcijā, un cik svarīgi bērnam ir augt ģimenē vai tai pietuvinātā vidē.
3. **Bērnu sociālā iekļaušana ir vissvarīgākā – tā ir jāveicina, dodot bērniem iespēju piedalīties visās dzīves jomās, tai skaitā vietējā bērnudārzā, skolā, saņemot veselības aprūpes, transporta u.c. publiskos pakalpojumus.**

*Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

3

Bērnu skaits VSAC

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

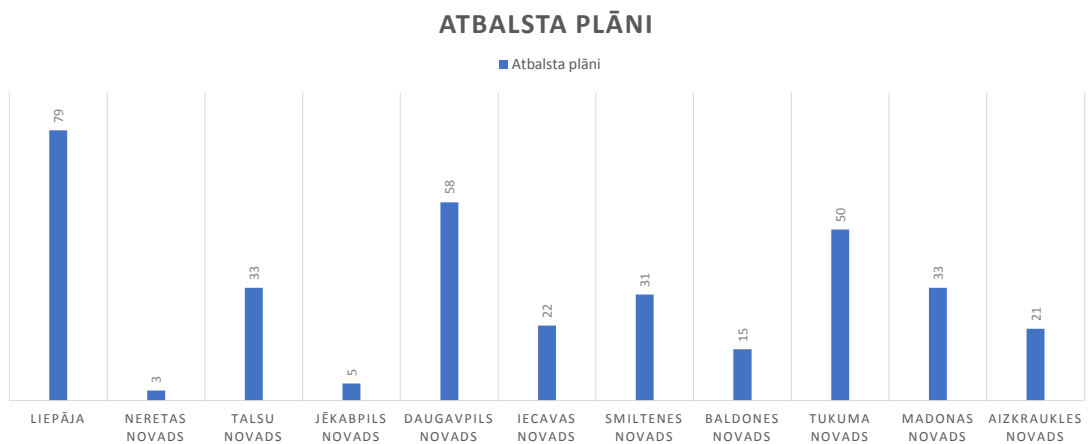
4

PAŠVALDĪBU SNIEGTĀ INFORMĀCIJA

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

5

Cik bērniem ir izstrādāti atbalsta plāni?

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

6

Kādi pakalpojumi tiek nodrošināti pašvaldībās DI projekta ietvaros?

- Atelpas brīdis;
- Aprūpe mājās;
- Fizioterapija;
- Smilšu terapija;
- Psihologa konsultācijas vecākiem;
- Ergoterapija;
- Montesori nodarbības u.c.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

7

Izglītības iespējas bērniem ar FT

Pašvaldība	Cik pašvaldībā ir bērnu ar invaliditāti?	Cik no tiem mācās pašvaldības vispārīgā skolā?
Jēkabpils novads	10	4
Talsu novads	55	43
Daugavpils novads	65	65
Iecavas novads	62	Nav šādas informācijas
Smiltenes novads	49	Nav precīzu datu. Aptuveni 82 bērni (ar īpašām vajadzībām)
Baldones novads	19	9

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

8

Pašvaldību norādītās bažas par DI

- Vecāki nav pietiekami aktīvi un ieinteresēti pakalpojumu saņemšanai;
- Trūkst informācijas par bērnu (kuriem nav izstrādāts atbalsta plāns) atkārtotas izvērtēšanas iespējām un procedūru;
- Trūkst speciālistu;
- Nav skaidrības par finansējumu pēc DI projekta beigām.

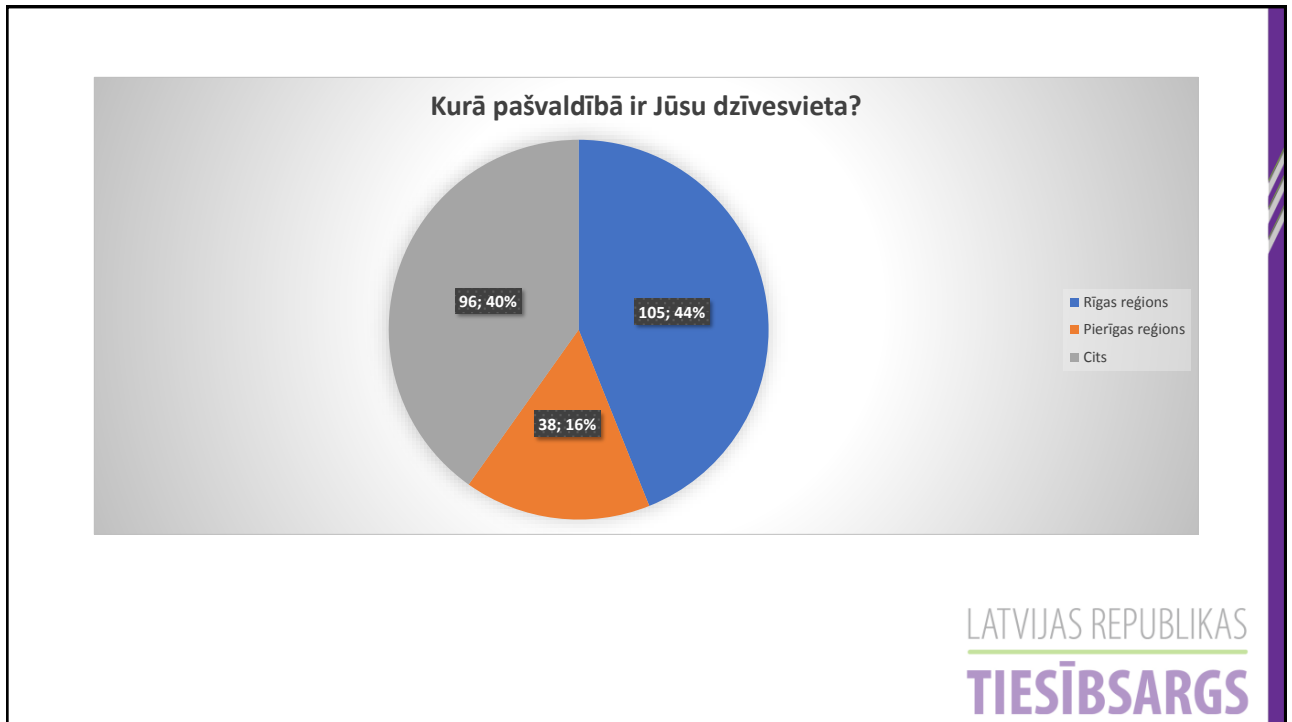
LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

9

Vecāku aptaujas rezultāti

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

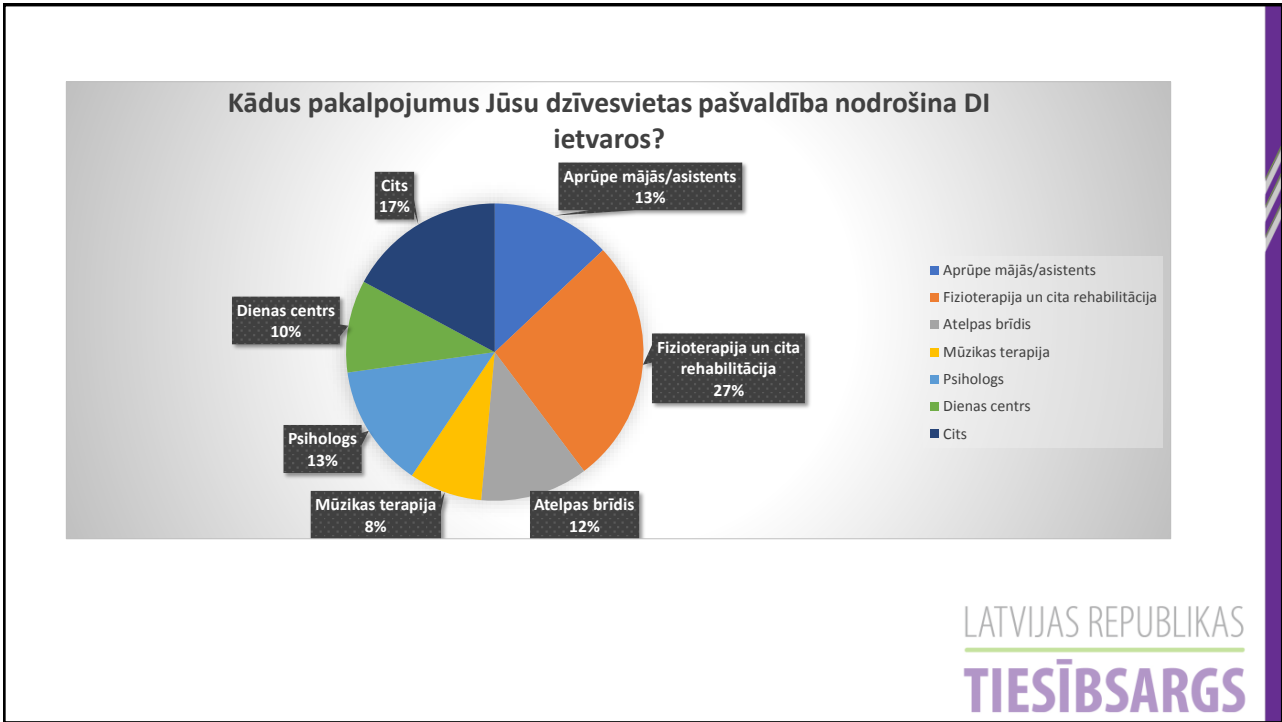
10

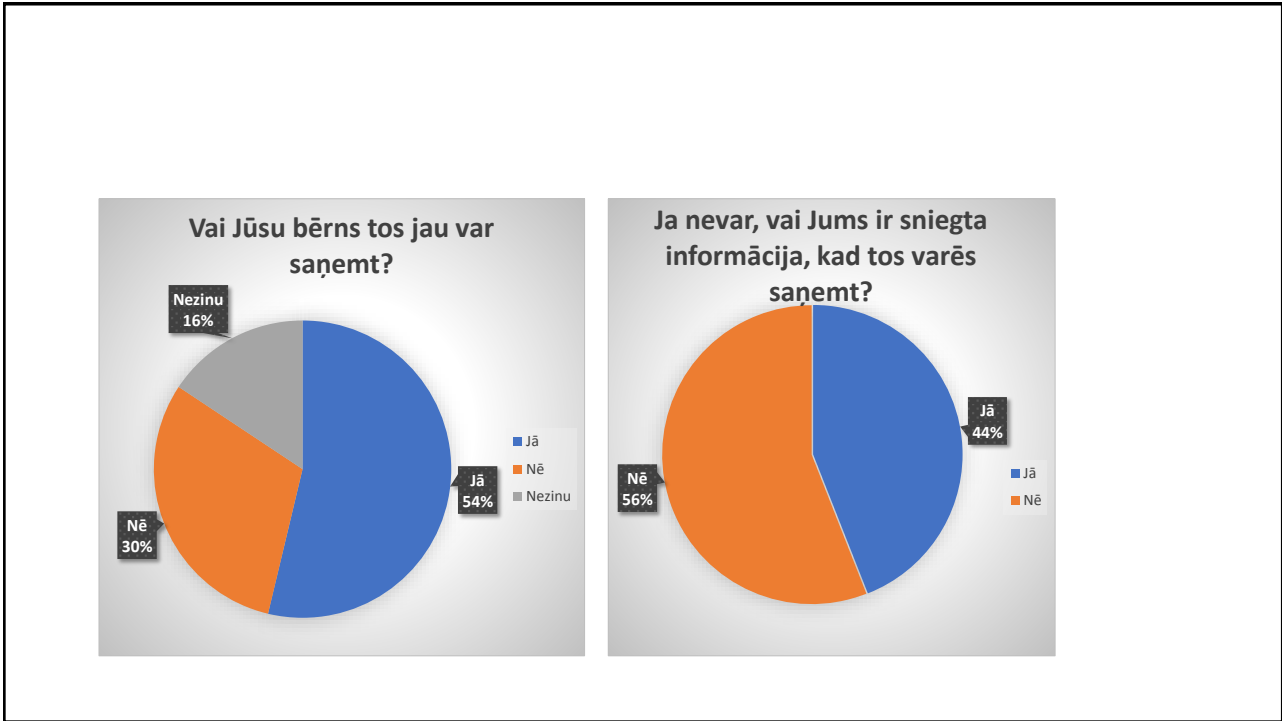
11

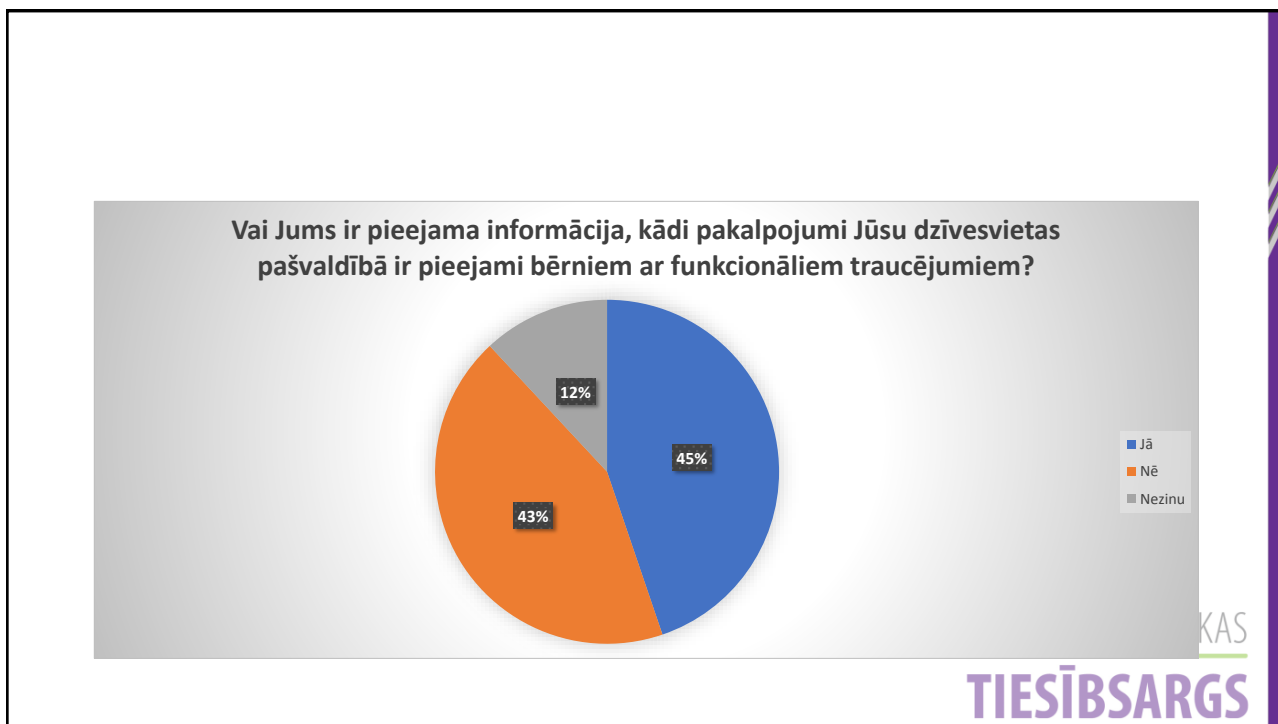
12

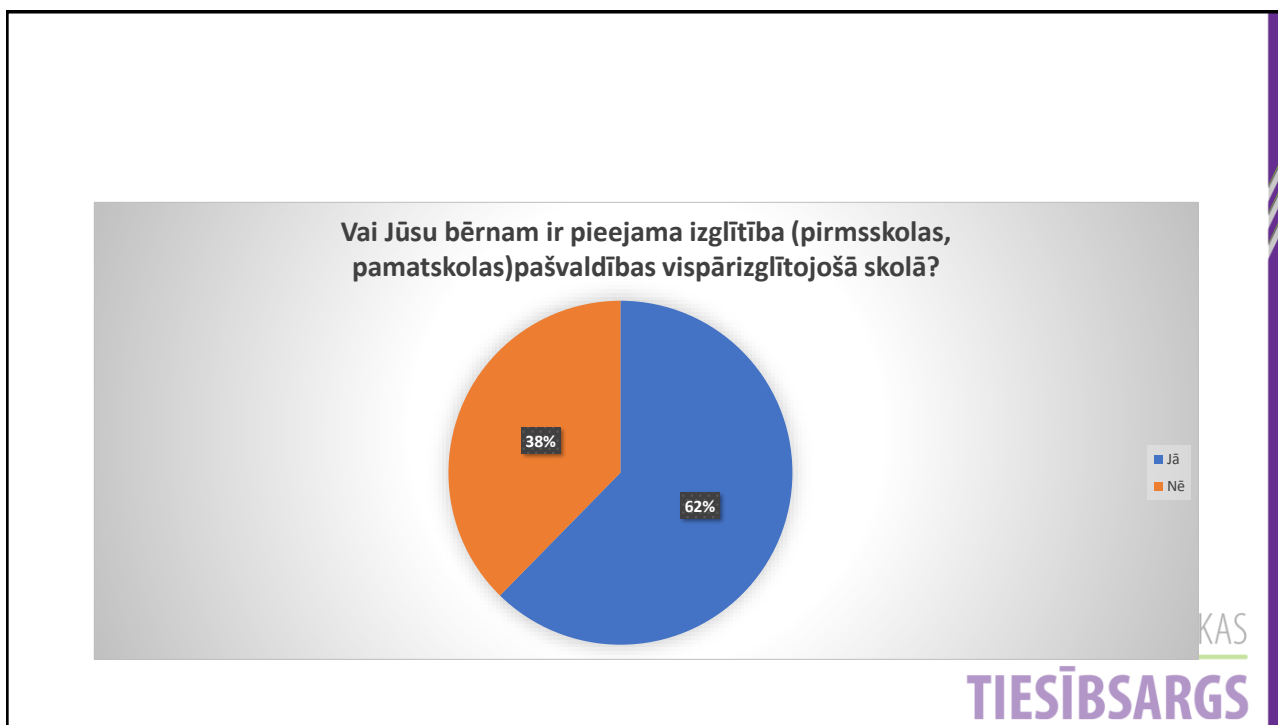
13

14

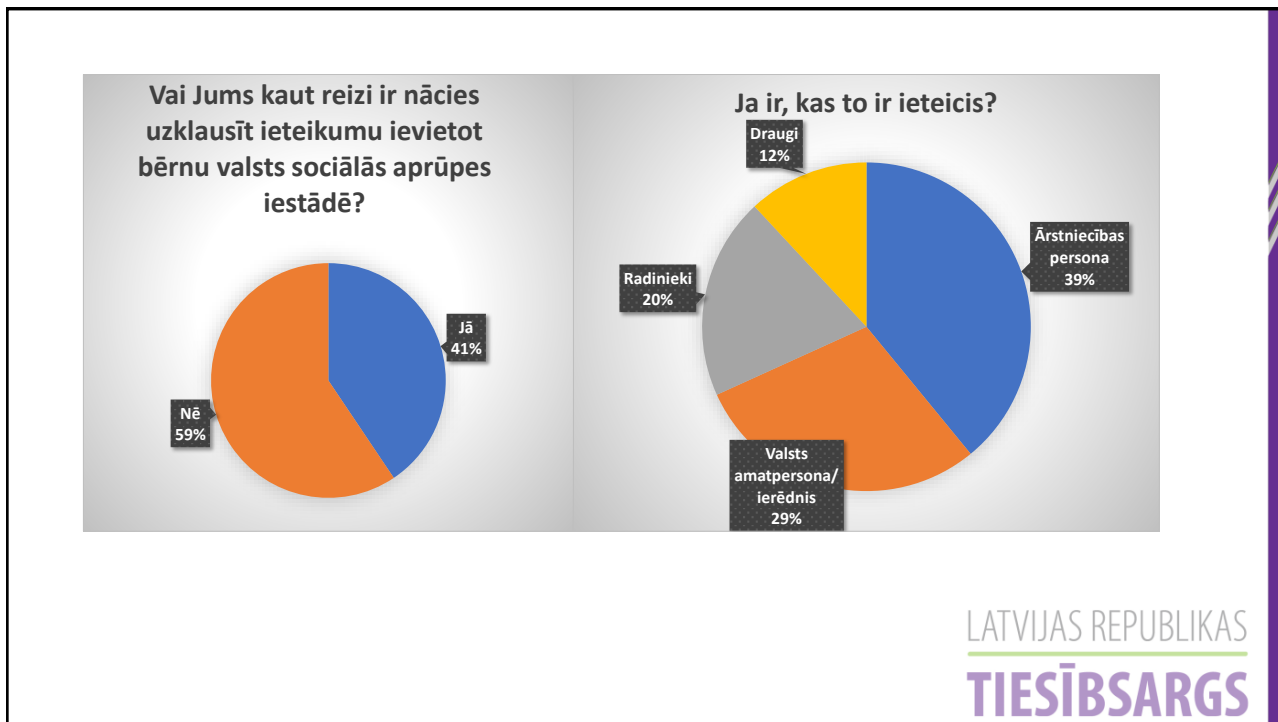

15

16

17

18

Vecāku paustās bažas par DI

- Reāli uz papīra ir pieejami un it kā tiek nodrošināti visi pakalpojumi, bet dzīvē tos nav iespējams saņemt, jo, ja bērns ir pilnībā guļošs nav tāda vide un apstākļi un darbinieki, viss tiek veidots tā, lai gala beigās vecāki ir tie, kas darbojas kā asistenti - gan brīvā laika, gan skolas u.c.
- DI projekts īsti neko nedod, jā, bezmaksas 40x nodarbības, bet tas arī viss. Pašvaldība šīs rūpes nepārņems.
- Reģionos nav pieejami speciālisti, tāpēc nākas braukāt un līdz ar to pakalpojumu bērns saņem retāk kā vajadzētu.
- Ir grūti apvienot darbu ar īpašo bērnu, ļoti nepieciešams būtu auklītes pakalpojums. Ir smagi psiholoģiski ne tikai vecākiem, bet arī otram bērnam.
- Dienas centru trūkums.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪSARGS

19

PRIEKŠLIKUMI

- Rīkot informatīvas kampaņas, lai ģimenēm būtu pietiekama informācija par pieejamajiem pakalpojumiem;
- Speciālistu piesaiste;
- Iekļaujošās izglītības veicināšana/ieviešana pašvaldībās;
- Dienas centru izveide un uzturēšana arī pēc DI projekta.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪSARGS

20

Latvijas Republikas tiesībsargs

Paldies par uzmanību!